

УДК 728.03

К. В. Сухаревський

асп. каф. теорії архітектури КНУБА

НЕОРАЦІОНАЛІСТИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СТИЛЬОВОМУ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО БАГАТОКВАРТИРНОГО ЖИТЛА В УКРАЇНІ

Анотація: на прикладі вітчизняних проектів в рамках постмодерністичного напрямлення в статті розглянуто неораціоналістичну течію.

Ключові слова: неораціоналізм, постмодернізм, багатоквартирна житлова архітектура в Україні.

Розвиток стильових вирішень сучасного багатоквартирного житла в Україні відбувається у двох основних напрямках, що відображають постмодерністичну та пізньомодерністичну світоглядні концепції [1]. Хоча історизм залишається актуальною тенденцією, за останні десять років в країні побудована значана кількість проектів, в яких архітектори використовують пізньомодерністичний підхід або шукають власну архітектурну мову.

В контексті постмодерністичного спрямування, під впливом західноєвропейського постмодернізму (неораціоналізму, історичного детермінізму) та на основі регіональних соціокультурних особливостей, в сучасній українській архітектурі формується окрема неораціоналістична течія. Прикладом може слугувати сучасна архітектура м. Дніпропетровська, зокрема творчість архітектора О. Т. Дольніка. Про себе він говорив: «Я завжди, протягом всієї своєї тривалої кар'єри, прагнув до досканалих форм. Це означає простих: квадрат, коло, куб, циліндр, конус. Для мене це ноти, припустимо, сім нот, за допомогою яких можна писати геніальний твір». Крім того, в інтерв'ю 2009 року, він говорить, що знаходиться на шляху до створення власного стилю [2].

Російський архітектурний критик Григорій Рєвзін знаходить в творчості Дольніка «дух феодальної гордості за промислове місто Дніпропетровськ». Він наголошує, що навідміну від європейського неораціоналізму, архітектурна Дольніка – це «не спроба побачити крізь техногенну архітектуру попередню класичну традицію; це спроба зробити класику на основі промислової естетики». Критик бачить в архітектурі Дольніка не аскетичну, ностальгічну романтику, характерну будівлям Маріо Ботта, а романтику сучасних «феодальних» міст, вибудованих на базі колишньої радянської промисловості, і ця ідея прагне міцно закріпитися в просторі [3].

Архітектурі О. Т. Дольніка, крім постмодерністичного запозичення та стилізації, властива масштабність, метафоричність, гіперболізація, особлива увага до пропорцій, виразність та лаконізм.

Житловий будинок «Компаніла» (рис.1) відрізняється динамічністю доміантного об'єму, який підкреслено вертикальною композицією всіх без винятку віконних прорізів, оформлених у вигляді французьких балконів. Вертикальну тему загострює глухий сходовий блок, увінчаний символічно гіпертрофованим димоходом, що одночасно виконує функцію труби котельної та культурного відсилання до антиків Леду.

В житловому будинку «Будинок Крейнїна» (рис.2) архітектор вважає головною темою будинку ордер на набережній: кутова його частина, що акцентує перехрестя, вирішена у вигляді мегаколони-еркера.

В житловому комплексі «Паркова колонада» (рис.3) головний фасад будівлі, звернений у бік парку, являє собою гігантську колонаду, що підноситься над масивом зелених насаджень. Колонада та поділ на три частини композиції фасаду, характерні для ордерної структури, виражені в гіперболізованій формі, що додає будинку масштабності. Регіоналізм виражний в використанні на фасаді виключно керамічної цегли, кольору, характерному регіональному виробництву.

Вплив неорационалізму простежується в творчості іншого дніпропетровського архітектора М. Хохлова. Прикладом може бути житловий комплекс Славія-Магнат на пр. К. Маркса (рис.4). На відміну від архітектури О. Т. Дольніка, в цьому будинку простежується більш прозора структура фасаду, за рахунок масивів застакнення. Також будинок має іншу пластичну побудову: прямокутні ритми віконних прорізів контрастують з хвилюподібними лініями контурів головних форм. Загальний образ складається з більшої кількості геометрично самостійних об'ємів. Проте є певні схожі елементи: лаконізм форми, тяготіння до простого геометризму і відсилання до архітектурних стилів неорационалізму. Яскраво виражена властива українській архітектурі поетика хвилястих ліній. Слід відзначити еkleктизм у поєднанні матеріалів різної фактури і кольору та масивів скла.

Неорационалістичні тенденції проявили себе і в творчості київських архітекторів. Цікавим з точки зору стильового вирішення є проект офісно-житлового комплексу по вул. Жилянській архітектурного бюро «Yunakov Architects» (рис.5). Назва «Union» відповідає композиційній структурі будівлі: загальний симетричний об'єм складається з двох однакових підоб'ємів з двох сторін, що виконані із цегли, та проміжного об'єму, що поєднує частини та виконаний зі скла. На формування стильового образу відчувається вплив американської цегляної багатоповерхової архітектури, про що свідчить

використання темної цегли та особлива, строга, проте гармонійна, тектоніка. Будівлю виконано виключно в прямокутних формах. Посилання на американську архітектуру можна назвати постмодерністичним баченням архітектора сучасного житлового та бізнес комплексу в центрі столиці в умовах постіндустріалізації.

Елемент неорационалізму, а саме тему мегаколони-еркера, можна знайти в будинку по вул. Ковпака, 17 (арх. М. Мхітарян, В. Лінков).

Стилізовані риси неорационалізму притаманні житловому комплексу «Комфорт таун» (арх. бюро «Архіматика») (рис. 6). Весь комплекс виконано як єдиний ансамбль, головним мотивом якого стало використання архітипу традиційного європейського міста. Ансамбль площі формують стилізації таких знайомих усім архетипів, як міська ратуша, магістрат і навіть палацовий комплекс.

Таким чином, постмодерністичне направлення в архітектурі України, крім історизму, представлено неорационалістичною течією. Архітектори, відмовившись від прямого запозичення, на основі європейського неорационалізму, сформували власні стильові концепції. Неорационалістичні тенденції стали провідними в формуванні сучасних житлових ансамблів в Дніпропетровську, а також вплинули на творчість київських архітекторів. Можна додати, що архітектурі неорационалізму в Україні властивий підхід, коли морфологічно визначена концепція формує архітектурний образ, що загалом характерно для архітектури постмодернізму. Виходячи із відповідності архітектури неорационалізму кліматичним, естетичним та іншим регіональним вимогам, можна прогнозувати розвиток цього стилістичного направлення в Україні.

Рис. 1. ЖБ «Компаніла»
Арх. О. Дольнік, 2007 р.

Рис. 2. ЖБ «Будинок крейніна».
Арх. О. Дольнік, 2005 р.

Рис. 3. ЖБ «Паркова колонада».
Арх. О. Дольник, 2002 р.

Рис. 4. ЖК «Славія-Магнат». Арх. М. Хохлов,
2010 р.

Рис. 5. ЖК «Union». Арх. бюро
«Yunakov architects».

Рис. 6. ЖК «Комфорт таун». Арх. бюро
«Архіматика», 2014 р.

Література

1. Пошуки стилю в архітектурі сучасного багатоквартирного житла України / С. М. Лінда, Я. М. Юрик // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". - 2007. - № 585. - С. 77-83.
2. Александр Дольник. Интервью с Архитектором. Відеохостінг «Youtube». – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=oPXeSQgOQC0>
3. Григорий Ревзин. Александр Дольник мне кажется явлением...//Конструктор. – Режим доступу <http://www.konstr.narod.ru>.

Аннотация: На примере отечественных проектов в рамках постмодернистического стиливого направления в статье рассмотрено неорационалистическое течение.

Ключевые слова: неорационализм, постмодернизм, многоквартирная жилая архитектура Украины.

Annotation: On an example of local projects within postmodernism stylistic direction in the article the neo-rationalistic direction has been considered.

Keywords: neo-rationalism, postmodernism, multifamily housing in Ukraine.